

HAMMADDE VE ŞEKER FİYATLARI YÖNETMELİĞİ

(28/6/2002 tarih ve 24799 sayılı Resmî Gazete)

(Değişiklik: R.G. 16/5/2009-27230)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Yasal Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, şeker hammaddesinin temini ve fiyatlandırılması ile şeker fiyatının belirlenmesi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir. Bu Yönetmelik hükümleri 4634 sayılı Şeker Kanununa göre şeker fabrikaları işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticileri kapsar.

Yasal Dayanak

Madde 2 - (Değişik: R.G. 16/5/2009-27230)

Bu Yönetmelik 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 5 inci ve 12 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

- a) Müsteşarlık: Dış Ticaret Müsteşarlığını,
- b) Kurum: Şeker Kurumu'nu,
- c) Kurul: Şeker Kurulu'nu,
- d) Şeker: Beyaz şeker (standart, rafine küp ve kristal şeker), yarı beyaz şeker, rafine şeker, ham şeker ve kahverengi şeker olarak sınıflandırılan, pancar ve kamıştan üretilen kristallendirilmiş sakaroz ve nişasta kökenli izoglukoz, likid ya da kurutulmuş halde glukoz şurubu, sakaroz veya invert şeker veya her ikisinin karışımının suda çözünmesinden meydana gelen şeker çözeltisi ve invert şeker şurubu ile inülin şurubunu,
- e) Pazarlama yılı: 1 Eylül ile 31 Ağustos tarihleri arasındaki dönemi,
- f) A kotası: Yurt içi talebe göre üretilen ve pazarlama yılı içinde iç pazara verilebilen şeker miktarını,
- g) B kotası: A kotasının belli bir oranına tekabül eden ve güvenlik payı için bulundurulmak üzere üretilen şeker miktarını,
- h) C şekeri: A ve B kotaları dışında üretilen ve yurt içinde pazarlanamayan şeker ile işlenmek üzere ihraç kaydıyla temin edilen ham ve beyaz şekeri,
- ı) Şeker fabrikası: Şekeri girdi olarak kullanan işletmeler hariç olmak üzere (c) bendinde tanımlanan ürünler ile ham şekeri işleyerek şeker üreten işletmeyi,
- j) Şirket: Bir veya birden fazla sayıda şeker fabrikasını bünyesinde bulunduran ve/veya işleten tüzel kişiliği,
- k) Hammadde: Şeker üretiminde kullanılan ana girdiyi,
- l) İşlenmiş ürün: İşleme suretiyle şekeri girdi olarak bünyesine alan mamul maddeyi,
- m) İmalatçı-İhracatçı: İşlenmiş ürünü üreten ve ihraç eden firmayı,
- n) **(Değişik: R.G. 16/5/2009-27230)** Sözleşme: Hammadde üretimi ve teslimi ile ilgili usul ve esasların yer aldığı sözleşmeyi,
- o) **(Değişik: R.G. 16/5/2009-27230)** Üretici temsilcisi: Hammadde (pancar, mısır) üreten üreticilerin üyesi bulunduğu mahalli kooperatifleri veya bu kooperatiflerin

oluşturduğu üst birliği,

p) Polarizasyon: Şekerli ürünün polarize ışığın düzlemini çevirmesi esas alınarak ve normal koşullarında (1013 mbar basınç, 20 OC, %50 bağıl nem) pirinç ağırlıkla tartılmış 26,000 gr saf sakarozun 20 OC'da damıtık su ile çözülerek 100 ml'ye tamamlanması ile elde edilen çözeltinin 198Hg(civa) izotopu yeşil ışığı dalga boyunda (546.2271nm), 20 OC ve 200.000 mm tüp boyundaki optik çevirmesi 100 kabul edilerek bulunan polar şeker yüzdesini,

r) **(Değişik: R.G. 16/5/2009-27230)** Fire: Üreticilerden teslim alınan pancardaki yaprak, toprak, çamur, kuyruk ve düzgün kesilmeyen baş kısmı vb. yabancı maddelerin teslim alınan pancara göre yüzdesini,

s) **(Ek: R.G. 16/5/2009-27230)** Üretici: Hammadde üretim faaliyetinde bulunan kişiyi,

ş) **(Ek: R.G. 16/5/2009-27230)** Üretici Grubu: Sözleşmenin bir tarafını teşkil etmek üzere oluşturulan ve gerektiğinde birbirleriyle sorumluluk yönünden bağlı olan birden fazla sayıdaki üreticileri,

t) **(Ek: R.G. 16/5/2009-27230)** Pancar Ekim Alanı: Şirketlerin veya fabrikaların şekerin hammaddesi olan pancarı, üreticilerle sözleşme yapmak suretiyle temin edebileceği, şirketlerin mutabakatları da göz önüne alınarak Kurulca sınırları kesin olarak belirlenen coğrafi alanı,

u) **(Ek: R.G. 16/5/2009-27230)** Randıman: Üretilen şeker miktarının, işlenen pancar miktarına göre yüzde oranını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Hammadde Temini, Hammadde ve Şeker Fiyatları

Hammadde Temini

Madde 4 - (Değişik: R.G. 16/5/2009-27230)

Kurul tarafından tespit edilerek şirketlere tahsis edilen şeker kotalarının garantisi için gerekli hammaddenin temini amacıyla, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında, sözleşme düzenlenir. Kurul tarafından tespit edilerek şirketlere veya fabrikalara tahsis edilen pancar şeker kotalarının üretim/arz garantisi için gerekli olan şeker pancarı, yine Kurulca belirlenen pancar ekim alanlarından, üreticiler ve/veya temsilcileri ile şirketler veya fabrikalar arasında sözleşme düzenlenmesi suretiyle temin edilir. Şirketler, kendilerine tahsis edilen pancar şeker kotalarını karşılamak üzere sözleşme yapmadan önce; üreticiler ile bu üreticilere tahsis edilecek A ve B kotası şeker pancarı kota miktarının tespitine ilişkin esasları belirleyerek Kuruma bildirirler. Sözleşmede; hammadde fiyatları ve miktarı, üretim şartları, münavebe, tohum, ekim ve mücadele, teslim ve alım şartları, fire tespiti, hammadde taşımaları, tarımsal destekler, yan ürünler, bedel ödemeleri, teknik ve cezai şartlar ile anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin hususlar yer alır.

Sözleşmede, tespit edilen fiyat veya avans fiyat ile her üreticinin üreteceği net A ve B kotası hammadde miktarı yer alır. Sözleşme ile belirlenen kota miktarlarının yalnızca alıcıya satılabileceği ve alıcının sözleşmeye uygun olarak satın alma zorunluluğu kayıt altına alınır. Sözleşmelerde; Kurulca şirketlere tahsis edilen A ve B şeker kota miktarları esas alınmak suretiyle tespit edilen üretici ve/veya üretici gruplarının A ve B pancar kota miktarları yer alır.

A ve B kotaları dışında üretilen ve teslim edilen pancar ise, C pancarı olarak kabul edilir.

C şekeri karşılığı pancarın alınıp alınmaması, şeker üreten gerçek ve tüzel kişiler ile üretici ve/veya üretici temsilcilerinin mutabakatına bağlıdır.

Şeker tanımına girmeyen ve şeker içermeyen nihai ürünlerin üretimi için temin edilecek pancar; şirketlerin veya fabrikaların Kurul Kararı ile belirlenmiş ekim alanlarından karşılanmak ve sözleşmede fiyat ve net miktar belirtilmek koşuluyla ürettirilebilir. Bu amaçla üretilecek pancar, C pancarı kapsamı dışındadır. Bu şekilde sözleşmeye bağlanacak hammadde miktarı ve fiyatı Kuruma ekim başlamadan önce bildirilir.

Sözleşmede, üretimin yapılacağı yer ile alıcı tarafından belirlenecek kalite normları yer alır. Şeker pancarı üretiminde uygulanacak münavebe planı dikkate alınarak, münavebe sahası dışında üretilen pancarların satın alınmayacağı, teslim edilecek ürünün sözleşmede yer alan normlar dışında; ticari değerini etkileyecek şekilde hatalı, hileli, bozuk, çürük, hastalıklı ve başka ürünlerle karışık olamayacağı belirtilir.

Şirketler veya fabrikalar, sözleşme akdeden herbir üreticinin ekim yaptıkları alanları ölçmek suretiyle kayıt altına alırlar. Şirketler veya fabrikalar, üreticilerin, sözleşmede yazılı olan A ve B kotası pancar miktarını üretecek büyüklükteki alanın; şirket veya fabrika tarafından kabul edilen ortalama dekara pancar verimini esas almak suretiyle, kendi pancar ekim alanı ve münavebe sınırları içerisinde ekilip ekilmediğini tespit etmekle yükümlüdürler. Pancar ekim alanı ve münavebe sınırları içerisinde ekilmediğinin ve/veya noksan ekim yapıldığının tespiti halinde, üreticinin A ve B pancar kotası, şirket veya fabrika tarafından kabul edilen ortalama dekara pancar verimi üzerinden en geç Temmuz ayı sonuna kadar şirketçe pancar ekim alanı ve münavebe sınırları içerisindeki ekim miktarına uygun olarak yeniden düzenlenir. Ekimde kullanılacak tohum çeşidinin tespiti, temini ve üreticilere teslimi şirketlere veya fabrikalara aittir. Şirket tarafından gerekli görülmesi halinde bu işlev üretici temsilcilerine devredilebilir. Tohumun fiyatlandırılması ile ekimin yapıma şekli ve mücadele ile ilgili esaslar belirlenerek sözleşmede belirtilir. Şirketler veya fabrikalar bu hususlara sözleşmelerde yer verirler.

Hammaddenin teslim alınacağı alım merkezi, alımların başlama ve bitiş tarihleri ile ilgili esaslara sözleşmede yer verilir. Alım merkezine kadar olan hammadde taşıma ücretinin taraflardan hangisine ait olduğu ve ne şekilde tespit edileceği hükme bağlanır. Mücbir sebepler ve uygulama esasları belirlenir. Mücbir sebepler dışında üretilmesi taahhüt edilen A ve B kotası hammadde miktarından noksan hammadde teslim edilmesi halinde uygulanacak müeyyideler açıklığa kavuşturulur. Üreticilerce alım merkezinde teslim edilen hammaddedeki firenin tespitine ilişkin usul ve esaslar ile, fire tespiti sırasında üreticileri temsilen gözlemci bulundurulmasına olanak sağlayacak hükümlere yer verilir.

Sözleşmede, aynı ve nakdi desteklerin miktarı, zaman ve şekli belirtilir. Üreticilerin talebi halinde yan ürünlerin dağıtımına ilişkin esaslara yer verilir. Hammadde bedel ödemelerinin şekil ve zamanı, gecikmesi halinde şirket tarafından üstlenilecek yükümlülükler hükme bağlanır.

Sözleşme eki olarak bir "Teknik Şartlar" kitapçığı hazırlanır. Bu kitapçıkta; tarla hazırlığı, gübreleme, ekim, bakım, sulama, bitki sağlığı, hasat vb. gibi konulara yer verilir.

Sözleşmeye uyulmaması halindeki cezai şartlar ile taraflar arasındaki anlaşmazlıkların ve davaların çözümü için hangi mahkemelerin yetkili olduğu belirtilir.

Şirketler veya fabrikalar, Kurulca kendileri için belirlenen pancar ekim alanları dışından Kuruldan izin almaksızın hiçbir şekilde pancar temin edemezler. Şirketlerin, Kurulca kendileri için belirlenen pancar ekim alanları dışından pancar temin ettiklerinin tespiti halinde; tespiti yapılan pancar C pancarı, C pancarı karşılığı oluşan veya oluşacak şeker ise kendilerine tahsis edilen A kotası şeker üretim miktarı tamamlansın veya tamamlanmasın, C şekeri olarak değerlendirilir. Şirketlerin, Kurulca kendileri için belirlenen pancar ekim alanları

dışından pancar temin etmelerinin tespiti durumunda; tespit edilen pancarın C şekeri olarak karşılığı şeker miktarı; pancar ekim alanı dışından temin edilen işlenen pancar miktarı ile hesaplamanın yapıldığı tarihte, kampanya bitmiş ise ilgili kampanya dönemine ait, kampanya bitmemiş ise kampanya başından hesaplama tarihine kadar olan döneme ait şirket veya fabrika randımanı ile çarpılması suretiyle bulunur. Pancar ekim alanı dışından temin edilen işlenen pancar miktarı ise; tespit yapıldığı pazarlama yılı kampanya döneminde gerçekleşen, kampanya bitmemiş ise bir önceki kampanya ortalaması şirket bedeli ödenen-işlenen (%) farkının, şirketin pancar ekim alanı dışından temin edilen bedeli ödenen pancar miktarı ile çarpımı neticesinde oluşan fire miktarının, şirketin pancar ekim alanı dışından temin edilen bedeli ödenen pancar miktarından çıkarılması sureti ile bulunur.

Hammadde Fiyatının Tespiti

Madde 5 - (Değişik: RG 17/11/ 2003 ve 25292) Şeker pancarı fiyatları veya avans fiyat her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üretici ve/veya üretici temsilcileri arasında, pancar ekiminden önce Ekim ayında başlayacak müzakereler sonucunda; yıllık enflasyon oranı, üretici maliyetlerindeki artış, dünya pancar fiyatları ve alternatif ürün paritesi dikkate alınarak en geç Kasım ayı sonuna kadar varılacak mutabakatla belirlenir. Avans fiyat belirlenmesi durumunda kesin fiyat, izleyen yılın en geç Ekim ayında aynı usulle belirlenir. Pancar fiyatları veya avans fiyat sözleşmede yer alır.

A ve B kotası şeker pancarı alım fiyatı, %16 polar şeker ihtiva eden 1 kg. firesi düşürülmüş pancarın fiyatı olarak ayrı ayrı belirlenir. Polar şeker varlığı %16'nın üstünde ve altında oluşacak her bir polarizasyon derecesi fazlalığı veya eksikliği için kaliteye göre verilecek fiyat şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya üretici temsilcileri arasında varılacak mutabakata göre tespit edilir.

B kotası şeker pancarı alım fiyatı, bölgesel özelliklere göre A kotası şeker pancarı alım fiyatının %10-30 eksiği olarak belirlenir.

Bedele esas polarizasyon değerinin tespiti için numune alma ve analiz esnasında üreticileri temsilen gözlemci bulundurabilmesine olanak sağlayacak hüküm ve esaslar Sözleşmede yer alır.

(Değişik beşinci fıkra: R.G. 16/5/2009-27230) Şirketlerin kendi ekim alanları içindeki C şekeri karşılığı C pancarı fiyatları ise, dünya borsa fiyatları da göz önünde bulundurularak her yıl Aralık ayı sonuna kadar, fabrika işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından üretici gözlemcisi gözetiminde belirlenir.

Pazarlama yılı içinde 4634 sayılı Şeker Kanununun 4 üncü maddesi gereğince zorunlu hallerde B kotasından A kotasına şeker transferi yapılması halinde, transfer edilen şekere karşılık olan B kotası pancarının fiyatı A kotası pancarı fiyatı olarak kabul edilir ve oluşan fark pazarlama yılı içinde bütün üreticilerin A kotası fiyatları esas alınarak kendilerine ödenir.

(Değişik yedinci fıkra: R.G. 16/5/2009-27230) Pancar dışındaki diğer hammaddeler öncelikle üreticilerle şirketler arasında akdedilecek sözleşmeye göre temin edilir. Sözleşmeli üretimde, hammadde yetiştirilmesine ilişkin usul ve esaslar ayrıca belirlenir. Sözleşme ile temini ön görülen hammadde miktarı yetersiz kaldığı takdirde, ihtiyacın öncelikle iç piyasadan temini yoluna gidilir. Pancar dışındaki hammaddelerin iç veya dış piyasa temin şekli ve fiyatları Kuruma, her ayın ilk gününü takip eden 15 iş günü içinde şirketlerce yazılı olarak bildirilir. Yerli hammaddenin yeterli olmadığı durumlarda, A kotası şeker üretimi için hammadde temininde izlenecek yol Kurul tarafından belirlenir. Kurul onayı dışında ithalat yoluyla temin edilen pancar dışı hammaddelerden elde edilen şekerler C şekeri sayılır.

Hammadde fiyatı konusunda üretici temsilcileri ile şirket arasında mutabakata

varılamaması halinde, taraflardan herhangi birinin talebi üzerine Kurul tarafından hakem heyeti teşekkül ettirilebilir.

Şeker Fiyatları

Madde 6 - Şeker satış fiyatları, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe belirlenir. Fiyatların belirlenmesinde maliyetler, dünya borsa fiyatları, iç fiyatlar, arz talep dengesi, spekülasyon etkileri ve diğer ilgili hususlar dikkate alınır.

C şekerini pazarlayan gerçek ve tüzel kişiler İhracat Rejimi çerçevesinde aldıkları lisans/izin v.s. belgelerin onaylı suretini **(Değişik ibare.R.G. 16/5/2009 - 27230)** Kuruma ibraz ederler.

Şirketler, fabrikalarda üretilerek A kotası kapsamında yurtiçinde satılan ve C şekerinden yapılacak şeker ihracatını ve yurt içinde mamul, imalatçı/ihracatçılarına yapılan teslimleri ve stoklarını her ay sonu **(Değişik ibare.R.G. 16/5/2009 - 27230)** Kuruma yazılı olarak bildirir.

Şirketler, her aya ait şeker türlerine göre ağırlıklı satış fiyatı ortalamalarını izleyen ayın ilk beş günü içinde **(Değişik ibare.R.G. 16/5/2009 - 27230)** Kuruma bildirir.

Şeker İhracat ve İthalatı

Madde 7 - Dünya borsa fiyatları, iç fiyatlar, arz talep dengesi, spekülasyon etkileri ile diğer ilgili hususlar dikkate alınarak şeker ticaretinde yapılması istenen düzenlemeler konusunda Kurul, Müsteşarlığa görüş bildirir.

İmalatçı-ihracatçıların dahilinde işleme rejimi ve/veya benzer uygulamalar çerçevesinde hammadde veya yardımcı madde olarak kullandıkları yabancı menşeli şeker, C şekerini kapsamında olup, doğrudan veya işlenmiş ürün olarak yurt içinde pazarlanamaz. Bu kapsamda ithal edilecek şeker için Kurul, Müsteşarlığa görüş bildirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluk ve Denetim

Sorumluluk

Madde 8 - Kurum, Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken, gerekli gördüğü her türlü bilgiyi, kamu kurum ve kuruluşları ile piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bunların her türlü birliklerinden isteyebilir.

Şirketler, Kurum kararlarına ve Yönetmeliklere aynen uymak zorundadır. Kampanya süresi, üretim, satış ve stok faaliyetleri ile Kanun çerçevesinde Kurum tarafından istenen diğer bilgileri istenen formatta aylık dönemler halinde Kurum'a bildirmek zorundadır.

Denetim

Madde 9 - (Değişik: R.G. 16/5/2009-27230)

Kurum, şirket ve bünyesindeki fabrikalarda görevleri ile ilgili konularda araştırma ve denetimde bulunabilir. Bu amaçla gerektiğinde şirketler ile ilgili kurum, kuruluş ve kişilerden yararlanabilir.

Geçici Madde 1 - (Mülga: R.G. 16/5/2009-27230)

Geçici Madde 2 - (Ek: R.G. 16/5/2009-27230)

Şeker Kurulunun şirketler veya fabrikalar nezdinde pancar ekim alanlarını belirleyen ve

düzenleme altına alan Kararlarının bu Yönetmeliğe aykırı olmayan hükümleri yürürlüğünü muhafaza eder.

Yürürlük

Madde 10 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11 - (Değişik: R.G. 16/5/2009-27230)

Bu Yönetmelik hükümlerini Şeker Kurumu Başkanı yürütür.